



Alsónémedi Hírmondó

Alsónémedi Önkormányzatának tájékoztatója

XIX. évfolyam

Ünnepi szám

2009. március



Tisztelettel hívjuk és várjuk Alsónémedi lakosait

2009. március 15-én

10 órára a katolikus és a református istentiszteletre,
azt követően **10⁵⁰ órára** a Kossuth utcai iskolaépület falán
elhelyezett emléktáblához,
és **11¹⁵ órára** a Szabadság térre az

**1848-49-es forradalom és szabadságharc
tisztelőre rendezendő megemlékezésekre!**

Ünnepi beszédet mond:

Dr. György Balázs polgármester

Az 1848-49-es szabadságharc nagy csatái

Bevezetőként annyit állapítsunk meg, hogy a magyar nemzet történelme hadászati szempontból két nagy szakaszra bontható. Egy offenzív szakaszra, mely a honfoglalástól a mohácsi vészig tart, valamint egy defenzív szakaszra, mely Mohácstól a napjainkig ér.

Mindkét szakaszban találunk védekező harcokat (pl. Kr. u. 907, a katonai zseni, Árpád által vívott Pozsonyi csata), de a második szakaszra ez különösen jellemző (a török ellen, illetve a Habsburgok ellen vívott védekező harcok, szabadságharcok).

Ha a védekező küzdelmek hosszú sorából kiemeljük a Bocskai-féle, egyetlen győztes szabadságharcunkat, akkor azt látjuk, hogy ezek a szabadságharcok sorra elbuktak, vagy eredménytelenek voltak.

Ma már azt is tudjuk, hogy hazánk geopolitikai helyzetében ez akár törvényszerűnek is mondható.

Ha tovább vizsgálódunk, megállapíthatjuk azt is, hogy az első szakaszban a történelmet formáló ütközeteket magyar szempontból fegyvereztet, a kor akkori színvonalának megfelelően szervezett haderő vívta jelentős túlerő ellen. (Balsors, de ilyen volt a Muhi csatát, valamint a Mohácsi –síkot elhagyó vert sereg is.)

A törökkel folytatott – közel 300 éves – védekező háborúk olyan mértékben gyengítették meg a magyarságot, hogy a török elleni háborúk végső szakaszára jelentős ütőerővel rendelkező reguláris haderőt nem tudott felmutatni. A török kiűzése idején a döntő ütközetek katonaságának nagyobbik része nem magyar volt. Azonban számárányát tekintve ekkor is a magyarság szenvedte el a legnagyobb embervesztéseket.

Ugyanakkor a magyar ember karakteréből, kreativitásából adódóan a gerilla harcmodor, a rajtaütések, a portyák katonája zömme magyar volt.

Nemzetünk határtalan hazaszeretetét és szabadságvágyát jelzi, hogy a török kiűzését követő évtizedekben már fellángoltak a szabadságküzdelmek, mely a Rákóczi-szabadságharcban csúcsosodott ki.

A nyolc évig tartó háborúskodás során a nyílt téri nagy csatákat – az egy győrvári diadal kivételével – a kurucok sorra elvesztették (köztük a trencsénit, ahol a híres palotás ezredék felmorzsolódtak, és a Nagyságos Fejedelem is kis híján elesett).

Így következett a sorban az 1848-as forradalom és szabadságharc, mely szervezettségében, katonai sikereiben, a lakosság általi támogatottságát figyelembe véve nemcsak Európában de világvizonylatban is egyedülálló.

Azonban a már említett geopolitikai helyzetünket mérlegelve a végső győzelem csoda lett volna.

De csodának mondhatjuk azt is, hogy míg a Rákóczi-szabadságharc alatt egyetlen nagy nyílt csatát sikerült győzelemre vívniünk, 1849-ben nyílt csaták egész sorozatában verték honvédeink porrá a Habsburgokat.

Jellemző, hogy az első világháborúig ezen csaták harcászati levezetését a különböző katonai akadémiákon (pl. az USA-ban) tanították

A magyar katonák és vezérek hősiességének emléket állítva e győztes csaták csataleírásaiból közlünk most részleteket:

Kápolnai ütközet – 1849. február 26-27

„Most előtört az ellenséges lovasság – hat század ún. Porosz vértés – a faluból, és anélkül, hogy ágyúink tüzelése által legkevésbé is engedte volna magát zavarba hozni, megtámadta centrumunkat. Az 1. huszárezredből két, a 8.-ból egy század merészen nekivág az ellenség sorainak. Iszonyú mérszárlás keletkezik a két fél arcvonala előtt, amelyek lábhoz tett fegyverrel, némán és mozdulatlanul nézték a véres látványt. Két század Lehet huszár, mely eddig tartalék gyanánt hátrább állott, az ütközet eldőntése végett hasonló bravúrral veti magát bele a küzdelembe. De a faluból új lovas tömegek nyomulnak elő, s ezeknek támadása dönt. Huszáraink visszaverettek, a gomolyag felbomlik és míg lovasságunk rendetlen futásban menekül, az ellenség megrohanja a tűzértséget és a gyalogságot. Ebben a döntő pillanatban – 11 órakor délelőtt – jelenik meg balról a halomsoron Poeltenberg divíziója. A fenyegető veszély láttára azonnal minden idővesztés nélkül parancsot ad, hogy négy század Sándor huszár vágjon előre, és vágjon bele az ütközetbe. Fényes összeütközés és küzdelem után az ellenséget menekülésre kényszerítik, és eközben összeszedelőzködött lovasságom segé-

lyével egész a faluig üldözik. Az elkeseredés, mely e küzdelem alatt mind a két fél részén mutatkozott, bizonyítja legjobban a szenvedett veszteség nagysága. Így például az Uy kapitány vezénylete alatt álló Coburg huszárszázadból valamennyi tiszt és altiszt és a legénységnek is szinte fele részint levágotott, részint megsebesített.” „Magammal történt, hogy amint az innenső erdőszéli torlaszokat bevettük, én nem bírván lóháton az erdőbe ott behatolni, belovagoltam a tisztásba, melynek szélét zászlóaljamból jobbszárnyának irányadóul kitzűztem; onnan reméltem valamely gyalogságon a hangos erdőbe és embereim élére juthatni; de alig vágattunk – segédtszemmel, Kunhegyi Kamillal – vagy száz lépést be a tisztás utcájába: midőn egyszer csak bal felől, ahol saját embereim csatártüzét véltem hallani, a fák mögül váratlan sortűzvetést kaptunk egy elmaradva elrejtőzött ellenséges csoporttól, mely közt én tisztet is vettem észre. (E csekély körülményt azért említettem, mert mikor utóbb 1850. évi januárban Kassán az osztrák katonai bizottságok egy napon 400-ad magammal besoroztak, akkor a benünket Galicián keresztül kísérő osztrák gyalogság tisztjei közül az egyikkel – Fuhrherr főhadnaggyal – egymásra ismertünk, mint ezen ácsi erdőtisztásból való régi ismerősök. Besorozott honvédtisztársággal, Rochlitz Gyulával meg is teztattuk egy határszéli faluban, ő meg megosztá velünk jobbféle éjjeli szállását.”

Klapka György



Than Mór: A kápolnai csata - elől a Sándor-huszárok

Szolnok – 1849. március 05.

„Zászlóaljamból vagy 30 embert vesztettem, köztük egy Fleiss nevű vékonydongájú becsei fiút, kit egy 12-fontos golyó derekán kettészakított. Meg kell dicsérem Till alorvost is, aki mindenüvé követte a zászlóaljat, és a későbbi csatákban is kitűnt hidegvérű bátorságával. Becsülték is a katonák, de nagyon. Esembe jut egy jelenet, mely mélyen megrendített. Egy ügygolyó leterített két legényt, az egyiket halálosan megsebesítette, a másikat lábát szakította el; az orvos az elsőhöz ment, de ez mellette fekvő bajtársára mutatva erőltet hangon így szólt: „Ott segítsen, nekem már ügyis végem.”

Leiningen-Westerburg Károly

Budavár bevétele – 1849. március 21.

„Megkezdjük az utolsó végzetes másszást. Alig mentem egypár létrafokot, a párhuzamos bal oldali létrán mászó honvéd szepesi német kiejtéssel e szavakat mondja: – Si hon sich schon ergeben, die weisse Fahne is schon uff! (Már megadták magukat, a fehér zászló már kinn van!) – Oda tekintetem, s csakugyan láttam hogy a rondellán „már kitzűzték a fehér zászlót. Mikor a várfal tetejére értem, vagy harminc emberre bukkantunk, akik a fal mellett guggolva, fegyver nélkül vártak reánk. Előlépett közülük egy, s így szólt:

– Siamo italiani, tutti boni patrioti. (Olaszok vagyunk, mind jó hazafiak.) – Kegyelmet kért.

Bár akkor még csak nagyon keveset tudtam olaszul, de a fegyvereket egy rakáson látva, mindent megértettem, s a várfalról így feleltem neki:

– Bene, bene, pardono a tutti, ma andte subito abasso! (Jól van, jól van, mind kegyelmet kaptok, de menjetek gyorsan le!)

Az ügyes olaszok – Ceccopieri ezredbeliek – megértették válaszómat, s azonnal a falra ugrálva kezdtek lemászni a létrán, amit én óvatosságból szükségesnek találtam elrendelni.

Egy jó ideig innen nézegettem a sajátságos jelenetet, s mikor láttam, hogy a dolog jól megyen, lekiáltottam embereimhez:

– Ne bántsátok ezeket, mert megadták magukat!”

Máriássy János

Tápióbicske – 1849. április 04.

„Sohasem voltam olyan büszke három zászlóaljamból, mint akkor. Hidegvérrel nézték, mint fut el mellettünk 10000 ember, és nyugodtan előrementek a csatába; sőt gúnyolták és kinevették a szaladókat. – Egy tisztet, aki odakiáltotta nekem: „Menjete csak, menjete, ha olyan vitézek vagytok, majd megkapjátok ti is a magatokét” – alig menthettem meg Schwarzenbergjeim dühétől; de a kardját kettétörtem, és arcába dobtam darabjait. De mikor hét bőröck jött cső nélkül (annak a jele, hogy a legénység gyáván otthagya az ügyüket), nem volt olyan gyalázó szó, mellyel legénységem el ne halmozta volna a szaladókat. Egy Császár huszárt (ez az ezred az egész háborúban hírhedté vált gyávasága miatt, mert a döntő pillanatban mindig cserbenhagyta az ügyüket), aki a 9. zászlóaljnak odakiáltotta: „Ne menjete előre, mindennek vége” – leszűrták a lováról. Szegény Bobich az utolsók közt jött, és csaknem sirva mondta: „Először történik velem ilyen gyalázat, vigye az ördög a dandárt, melyet rám erőltettek; az én 3. zászlóaljamból többet ér 3 ilyen dandárnál!”

Leiningen-Westerburg Károly

Isaszeg – 1849. április 06.

„Hadjózeplünk előtt a huszárokat láttam, amint a végzett roham után visszatértek. Még akkor olya messzi voltak, hogy lehetetlen volt kivennem, vajon üldözik-e őket vagy sem. Az elébbtől tartván, éppen elejők akartam vágatni, megkísérendő megakadályozni a megfutamodást, midőn huszárajnkat hirtelen akadozni láttam ... Nagy okuk is volt rá! Mert Aulichnak egyik – épp ez alatt, amikor lovasságunk rohamra ment, magam pedig jobbszárnyunkon időztem – hadközepünkben elhelyezkedett útege ezen visszatérő huszárajnkat ellenség lovasrohamának nézte, és ehhez képest lövésekkel fogadta. Ezen újabb veszedelmes tévedést csakhamar szintén eligazítottam, s ezzel huszárajnkat a végzetes félreértés további szomorú következményeitől megkíméltem, de – fájdalom! – őket már eddig is, a centrumba visszaérkezésem előtt igen tetemes veszteségek érték.

Ezen szerencsétlenség dacára ők jó rendben maradtak, s így tértek vissza arra a helyre, ahol a roham előtt álltak. Az ellenségnek pedig eszében sem volt üldözöbe venni őket.”

Görgy Artúr

Nagysalló – 1849. április 19.

„Eközben Damjanich is, Wysocki divíziójával, megkezdte a támadást a balszárnyon. Leiningen és Kiss Pál dandárjai gyorsan rohamcsapatokká alakultak, és Kazinczy divíziójával kapcsolatban rövid ellenállás után visszanyomták az ellent a helység belsejébe. Itt azonban iszonyú dühös utcai harc keletkezett. Minden házat, minden udvart, minden sövénykerítést külön-külön kellett belevenni, míg az osztrákok a szomszédos halmokról és Nagysallónak még birtokukban lévő hátul-só részéből gránátok és röppentyűk özönével árasztották el a magyar által már elfoglalt területet. De a derék honvédek, élükön még derekabó vezéreikkel, rendíthetetlenek maradtak, s az öldöklő küzdelemben lépésről lépésre nyomultak előre. Nem telt bele több egy óránál, és Nagysalló be volt véve, Wysocki és Kazinczy divíziói a lángokban álló s holtakkal és sebesültekkel telt mezővíros birtokában voltak. Ezen véres utcai harc hősei a 3., 9., 17. és 19. honvédszászlóaljok voltak, továbbá a lengyel légjő; vitézül küzdöttek a Wása, Schwarzenberg és Dom Miguel zászlóaljok is.” *Klapka György*

Komárom – 1849. április 26.

„Nagysándor merészen vezeti ellenük huszárjait – négy századot a 2. és 4.-et a 8. ezredből és egy lengyel dicsidászadót –, heves összeütközés következik aztán, melyben a mieinket a túlnyomó erő elől hátrálniuk kellett. De a harmadik huszárezrednek a második csatarendben álló négy százada Kászonyi ezredes alatt az ellenségre csap, és a hősiesség által feltartja annak iszonyú rohamát. A többi huszárok ez alatt rendezkedtek, és újra támadtak. Az ellenség már ingadozni kezd, midőn oldalunkban új lovastömegek jelennek meg, az ütközésbe elegendnek, és hosszasan tartó dühös mejlé után lovasságunkat döntőleg visszaverik. Most a 47. zászlóalj, mely az előnyomuló huszárokhoz csatlakozott, az ellenség lovassága teljes erejével megrohanja, egy részét széttagrasztja, s a teljes megsemmisítéstől csak a Beöthy őrnagy alatt előnyomult 26. zászlóalj vitézsége menti meg. Ez ugyanis, mely az előnyomult lovassághoz legközelebb állott, mielőst észrevette a veszélyt, melyben magára maradt 47. zászlóalj forgott, azonnal, elszánt föllépésével és néhány jól alkalmazott sortűzzel visszariasztja, és így a már-már legyőzött zászlóaljat megszabadítja.”

Klapka György



Than Mór: A komáromi csata - Görgey rohamra vezeti a Hannover-huszárokat

Vác – 1849. július 15-17.

„Amint szememet a lenti síkon megállapodott lovascsoporthoz fordítottam, egyszer csak azt látom, hogy a szödi szőlőkkel kiszökken egy lovas, és percre megáll egy helyben. A távolság közöttünk 1000 lépésnél több lehetett, és körülbelül hasonló távolság választotta el mindkettőnkől Artúr bátyámat is kíséretével. Első tekintetre látni: e délceg lovas ezüstös csillogó sötét egyenruhában (jóllehet ennek sajátosságait ki nem vehettem) sem magyar, sem osztrák. A jövő pillanatban már kurta vágatásban Vác felé haladt – egyenest Artúr bátyám vörös atillája irányában. Utóbbinak kísérete ekkor egy tág félkört képzett körülte, mely Szöd felé nyílt. Huszárjaim is rajta felejtették szemüket a lenti kalandor lovagon – s amott fölöttünk a hegyen a ránk lövöldöző kozákok is felhagytak a puskázással – annyira leigéző volt, ami most odalent történni fog mindjárt.

„Ne löj! Át akar jönni!” – szölt egy főbb rangú tiszt bátyám kíséretéből. – A lapály tisztán feladta a hangot.

E szavak dacára – rögtön rá egy lövés egyik huszár pisztolyából, s a jövevény lovának orsószzerű visszaperdülése – egy pillanat műve volt. Az orosz ekkor egészen lelapult felsőtestével a lova nyakára, és jobbaján pisztolyát hátraszegve (de ő nem lőtt!), mint az agár vagy párdac, oly gyorsan menekült vissza a szödi szőlők felé; – tőlünk két huszártiszt s e közhuszár hajrá! Utána. De hasztalan! Nem bírták utolérni; vele versenyt futni sem. Izgató látvány volt nekünk oldalt nézve: az eleinte csekély távolság, hogyan nőtt, szökésből szökésre, lassan, de biztosan, a lóhalálába vágatások között, míg az üldözött látogató végre eltűnt megint a szödi garadok mögött, s az üldözők is szégyenszemre lépést visszatértek.” *Görgey István*



Than Mór: A váci csata - Görgey Ármin bekerített gyalogságát megmentik a Hunyadi-huszárok

A megemlékezést összeállította: Zsin Géza

Felhasznált irodalom:

Katona Tamás: A szabadságharc kilenc nagy csatája

Nemeskürty István: Kik érted haltak, szent világszabadság

A magyar katona vitézségének ezer éve című könyvek

160 éve történt: 1849, a dicsőséges tavaszi hadjárat

A tavaszi hadjárat 1849. április 2-től május 21-ig tartott, melynek során a magyar honvédsereg óriási, ám nem teljes katonai sikereket ért el. A terv a császári csapatok bekerítése és Komárom felmentése volt, a mellékhadszíntereken pedig Erdély felszabadítása és a Délvidék elfoglalása.

1849. április 6-án, húsvét napján az Isaszeg előtti állásban már órák óta folyt a harc Damjanich és Klapka honvédei meg Jellasics határőrei között. Mindkét fél tudta, hogy itt ma győznie kell. A fehértollas sapkát viselő azegedi harmadik zászlóalj katonái tehát keményen markolták a puskáikat, s hasonlóan vezérükhöz, a hátát egy jókora tölgyfához vető, herkulesi termetű Damjanich János tábornokhoz, nem hátráltak. Egyszer csak egy hófehér húsvéti bárány termett a zászlóalj arcvonala előtt. A katonák mindkét oldalon lesték, merre fut a kétségbeesetten bégető jószág. A bárány némi gondolkodás után a magyar csapatok felé tartott. „Isteni jelvény, ne féljete, fiúk, ma győzni fogunk” – kiáltotta egy honvéd.

Persze, ez nemcsak a bárányon múlt. 1849. április elején a magyar főereg Eger és Gyöngyös térségében sorakozott fel a támadásához. Mindenki úgy érezte, hogy végre eljött az alkalom a törlesztésre a téli visszavonulásokért, a kápolnai kudarcért, a betekig tartó menetlésekért, a táborozás okozta megpróbáltatásokért.

Volt ok a reménykedésre. Március végén megindult Perczel Mór délvidéki hadjárata, amelynek során Bácska és a Bánság nagy része ismét magyar kézre jutott. A kezdeményezés immár a mieink kezébe került, s Görgei élt e lehetőséggel.

A hadszíntér egészét tekintve Windisch-Gratz erői voltak fölényben: 55 000 császári katona állt szemben 47 000 honvéddel. Ám az Egerben Klapka György által kidolgozott magyar haditerv kiegyenlítette ezt a hátrányt. A terv szerint a sereg egyharmada Hatvannál állva magára vonja a cs. kir. fővezér figyelmét, s ezalatt a többiek egy délnyugati kerülvél igyekeznek az ellenséges főereg hátába kerülni. A terv kockázatos volt, hiszen ha a császáriak felfedezik, hogy Hatvannál csupán a magyar sereg kisebb része áll, könnyen megsemmisíthetik azt, s egyben elvághatják a többiek utánpótlási vonalait.

A hadjárat nyitányaként egy magyar különítmény március 25-én kikergette Losoncra az osztrák helyőrséget. Került sor az első komoly összecsapásra. A félszemű Schlik, a császári sereg legjobb tábornoka „egy kis nyúl vadászat”-ra hívta katonáit, de a vadászat végén a vadász futott a nyúl elől. Gáspár András ezredes csapatai alaposan megkergették az osztrákokat. Közben Damjanich János, Klapka György és Aulich Lajos csapatai a Jászszágon át megindultak Pest felé. Április 4-én Klapka csapatai Tápióbicskőnél ütköztek bele Jellasics utóvédjébe. Klapka katonái megfútottak, ám a helyszínre érkező Görgei helyreállította a rendet. Damjanich honvédei szaronyrohammal foglalták vissza a Tápió hídját, majd üzték ki a faluból a határőröket.

Windisch-Gratz azt sem tudta, hol áll a feje. Magyarok Losoncra, Hatvanra, a Jászszágon, hát mit akarnak ezek? Először Hatvan ellen akart támadni, de az utolsó pillanatban jobbik eszére hallgatva kivonta csapatait a gyűrűből. Határozottsága azonban odáig nem terjedt, hogy lemondjon akár egyetlen megszállt pontról is. Így azután, amikor április 6-án Isaszegnél a magyar főereggel került szembe, mindössze csapatainak felét mozgósíthatta. A császári sereg így is komoly ellenfélnek bizonyult. Klapka ingadozó csapatait megint Görgeinek kellett

megállítania, s csak Damjanich öntevékeny fellépésén múlt, hogy a csata magyar győzelmet hozott.

A támadás második szakaszában a főváros előtt álló magyar csapatok Aulich Lajos vezetésével ismét megtévesztették az ellenséges főereget, amely tíz napig nem tudta, hol vannak a magyar főerők. Ezalatt a Görgei vezette magyar főoszlop észak felé tartott. Április 10-én Damjanich katonái bevették Vácut. Az ütközetben maga az ellenséges parancsnok, Götz tábornok is elesett. Április 19-én Nagysallónál a magyarok egy újonnan szervezett császári hadtesttel találtak szemben magukat. A győzelem ízét már többször megízlelő honvédek előtt azonban nem volt akadály, az ellenséget szinte szétzúzták. „Táborunk szellem kitűnően jó. A győzelem lelkesíti s élteti a hazának minden védnökét, kik példátlan kitűréssel szenvedik a háborúnak minden viszontagságait és nehézségeit, s vidor kedvvel néznek a jövő események elébe” – írta Görgei az ütközet után. A Windisch-Gratz utódjává kinevezett Welden tábornok kénytelen volt kiűriteni a fővárost, csupán a budai várban hagyott őrséget. Jellasics hadtestét leküldte a Délvidékre, ő maga pedig a főerővel a nyugati határszélre vonult.

Közben a magyar főereg elérte Komáromot. Az erődöt 1849 januárjában körülzárták, március óta pedig ostromolták és bombázták a császári csapatok. A polgári lakosság rengeteget szenvedett, de azért március 15-ét – a Tiszától nyugatra egyedül itt – ünnepezték. „Lőni lehet, német, de be nem jöhet” – kiabálták az ünneplők az erődöt és a várost ágyúzó ostromlóknak. Görgei csapatai előbb a Duna bal parti osztrák állásokat számolták fel, majd április 26-án egy frissen eszkábált tutajhídon átkeltek a jobb partra. A hajnali órákban elfoglalták az osztrákok sáncait, majd megütköztek a visszavonuló császári főereggel. A csata lényegében döntetlen maradt, Welden csapatai Győr felé vonultak vissza, Komárom viszont felszabadult. Komárom felmentése után Görgei tovább akart támadni, Klapka pedig Buda ostromát indítványozta. Azzal érvelt, hogy a főereg a Buda alatt hagyott erők nélkül gyenge egy újabb támadásra; s hogy amíg Buda osztrák kézen van, sem a Duna vonalát, sem pedig a majdnem kész Lánchídot nem használhatja a magyar sereg. Buda bevételét kérte Kossuth is, mert úgy vélte, ezáltal elismertetheti az ország függetlenségét.

Az erőviszonyok ismeretében az ostrom indokolt volt. A Bécs előtt álló cs. kir. hadsereg közel kétszeres túlerővel rendelkezett. Görgei tehát Buda alá vonult. Május 4-én megadásra szólította fel a várt védő, svájci származású, de debreceni születésű Heinrich Hentzi tábornokot. Hentzi elutasította az ajánlatot, sőt, az elkövetkező napokban többször is indokolatlanul lövette Pestet, pedig Görgei csapatai omanem intéztek támadást. Május 21-én a hajnali órákban indult meg a döntő roham, s reggel 6 óra körül már magyar zászló lobogott a pesti oldalon. A harcban maga Hentzi is halálos sebet kapott. A vár bevételéig egyike volt 1848-49 legrövidebb és legsikeresebb ostromműveleteinek: mindössze 17 napig tartott, s 248 ágyú és több ezer puska jutott magyar kézre.

A komáromi csatát vagy komárom-szönyi csatát Görgei és Kossuth egyériteimien a szabadságharc legfontosabb csatájának nevezte. Ez a csata döntötte el Magyarország sorsát, következményeképp hívták be a cári Oroszország hadseregét.

Árészletek a „Nemzet születik – Magyarország története 1815-1849” c. könyvből

Összeállította Geigerné Moldvai Marianna



Than Mór: A tápióbicskei lovasroham



Than Mór: Budavár bevételé

Petőfi Sándor: Magyar vagyok

Magyar vagyok. Legszebb ország hazám
Az öt világrész nagy területén.
Egy kis világ ma. Nincs annyi szám,
Ahány a szépség gazdag keblén.
Van rajta bérc, amely tekintetet vét
A Kaszpi-tenger habjain is túl,
És rónasága, mintha a föld végét
Keresné, olyan messze-messze nyúl.

Magyar vagyok. Természetem komoly,
Mint hegedőnk első hangjai;
Ajkamra fel-felröppen a mosoly,
De nevetésem ritkán hallani.
Ha az öröm legjobban festi képem:
Magas kedvemben sírva fakadok;
De arcom víg a bánat idejében,
Mert nem akarom, hogy sajnáljatok.

Magyar vagyok. Büszkén tekintek át
A multnak tengerén, ahol szemem
Egekbe nyúló kösziklét lát,
Nagy tetteidet, bajnok nemzetem.
Európa színpadán mi is játszottunk,
S mienk nem volt a legkisebb szerep;
Ugy rettegé a föld kirántott kardunk,
Mint a villámot éjjel a gyerek.

Magyar vagyok. Mi mostan a magyar?
Holt dicsőség halvány kísértete;
Föl-föltűnik s lebúvik nagy hamar
- Ha vert az óra - odva mélyibe.
Hogy hallgatunk! a második szomszédig
Alig hogy küldjük életünk nezeit.
S saját testvérink, kik reánk készítek
A gyász s gyalázat fekete mezét.

Magyar vagyok. S arcom szegyenben ég,
Szegyenlenem kell, hogy magyar vagyok!
Itt minálunk nem is hajnalik még,
Holott másból már a nap úgy ragyog.
De semmi kincsért s hírért a világon
El nem hagynám én szülőföldemet,
Mert szeretem, hön szeretem, imádom
Gyalázatában is nemzetemet!

(1847. február)



Március

A tél hosszú caendje után márciusban ébred fel a természet, bontja ki rügyeit a tavasz. A hóolvadás felgyorsítja, megduzzasztja a vízfolyásokat, a patakokat. Tömegesen jelennek meg a tavasz híradói, a korai virágok. Nyílik az apró fehér hóvirág, amely nem különösebben szép, nem is illatos, mégis nagyon szeretjük, mert ő az első. Néha már februárban kidugja kicsiny fejét a hó alól. Utána következik a májvirág, amely színéről kapta a nevét. Aztán a téltemető. Neve is a téltől való búcsút hirdeti. Virágzik a mogoróbo-kor és az ibolya, amelyet finom illatáért és sötétlila színéért kedvelünk. Talán a leg-szebb tavaszi virág a népi gyógyászatban is használt kankalin. Virágzik a gólyák érkezését jövendölő gólyahír és a tavaszi hérics. Sétáinkon ne szakítsuk le az úton-útfélen virító mezei virágokat. Mire hazaérkezünk a belőlük kötött csokorral, már elhervad. Hasznosabb és örömentlibb szórakozás, ha fényképezőgéppel járjuk az erdőt-mezőt, s az állat és a növény helyett a fényképeket gyűjtjük be, vagy alapos megfigyelés után lerajzoljuk őket. Márciusban is vannak jeles napok, és ebben a hónapban van egyik legkedvesebb nemzeti ünnepeink: március 15-e.

Március 15-e, az 1848-as magyar forradalom kezdete

Az 1848-as forradalomnak olyan feladatokat kellett megoldania, amelyek lehetővé tették a Habsburg-uralom alá kényszerített Magyarország fennmaradását. Ki kellett harcolnia a nemzeti függetlenséget az osztrák császártól. Meg kellett teremtenie az alkotmányt, amely tartalmazza az állampolgárok jogait és kötelezéseit. Fel kellett szabadítania a jobbágyokat, el kellett törölnie a nemsi előjogokat. Ennyi és ilyen nehéz feladatot csak évtizedes reformokkal, a rendszer lassú, fokozatos javításával lehet teljesíteni, vagy pedig hirtelen, egyszerre – forradalommal. A párizsi és a bécsi forradalom megadta a magyar forradalmi ifjaknak is a lendületet és a bátorságot arra, hogy forradalommal rendezzék a magyarság ügyét. Nagy a kockázat: ha győz a forradalom, mindent megnyer, ha veszít, elveszhet az egész nemzet.

A forradalmat az egyetemi ifjúság és vezették, Vasvári Pál kívánta leginkább. Március 19-én vásárt terveztek Rákos mezején, ahová az egész országból összegyűltek volna a parasztok, hogy eladják árúikat, terményeiket. Az Ellenzéki Körbe gyűlt egyetemi ifjak erre a napra tervezték a forradalom kezdetét, mert úgy gondolták, minél nagyobb a tömeg, annál nagyobb a győzelem reménye. Az ifjak a Pálvax kivéházban gyülekeztek, itt volt a fűhadiszállásuk, s március 14-én itt érte őket a bécsi forradalom kitörésének híre. Tudták: „Itt az idő, most vagy soha!” Ha tétovázna, a haladás ellenségei erőre kapnak, s megakadályozzák a forradalmat. Petőfi határozta meg az első és legfontosabb tennivalót.

„A forradalom legelső lépése és egyszerűsége, az a kötelessége, szabadáá tenni a sajtót!”

Mi történt március 15-én?

Kora reggel a Pálvaxban gyülekeztek az ifjak. Ott volt Petőfi, Jókai, Vasvári, Irinyi. Innen elindultak az egyetemek felé, hogy összebátorozzák a fiatalágot. Először a leendő orvosokhoz, majd jogászokhoz mentek, Jókai fölolvasta a Kiáltványt, Petőfi pedig a Nemzeti dalt és a 12 pontot. Már több százan voltak a szakadó esőben, s egyre többen csatlakoztak hozzájuk. S már ezren is lehettek, amikor a menet megérkezett Landerer nyomdájához. A nép nevében lefoglalták a sajtót, s azonnal nyomtatni kezdték a 12 pontot és Petőfi költeményét. A nyomtatványokat ezrel-vel osztották szét a pesti nép között, s az emberek elgondolkodtak a Nemzeti dalban fölített kérdésen: „Rabok legyünk, vagy szabadok? / Ez a kérdés, választatok!”

Délután 3 óra gyűlést hirdettek a Nemzeti Múzeum előtti térre. Az eső ellenére tízezer ember gyűlt össze. Ide már nemcsak az egyetemi ifjak jöttek el, jelen voltak polgárok és munkások, parasztok és nemesurak, férfiak és nők. Jókai itt is felolvasta a 12 pontot, amelyben összefoglalták, mit kíván a magyar nemzet. Petőfi elszavalta a Nemzeti dalt. A tömeg údrivalgással fogadta. A Múzeum elől a városházára indultak, hogy aláírassák és elfogadtassák a 12 pontot a polgármesterrel. Ekkor az a hír terjedt el, hogy a helytartótanács katonákat vetett be a forradalmi tömeg ellen. Az emberek nem ijedtek meg, átvonultak a hídon – 20 ezren voltak már – Budára a helytartótanácsba, élükön Petőfi, Vasvári, Irinyi, Jókai, Nyáry Pál, Klauzál s Egressy Gábor, a híres színész. Benyomultak a fényes palotába, s követelték a katonaság visszahívását, Tánácsics Mihály börtönajtajának kinyitását s a cenzúra eltörlését. A helytartótanács reszketett a tömegetől, s mindenbe beleegyezett. A nép diadalmasan kiszabadította börtönéből Tánácsics Mihályt.

Este a Nemzeti Színházban Egressy Gábor elszavalta a Nemzeti dalt, amelynek refrénjét kórusban mondta utána a boldog közönség:

„A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk,
hogy rabok tovább
Nem leszünk.”

Szántó Erzsébet
az Oktatási és Kulturális Bizottság
elnöke

Aisós farsang



1859. május 2-án az angliai Staffordshire megye Walsall városkájában egy helybeli vashámor vezető hivatalnok, egyszersmind lelkész két nevet adott aznap született fiának.

Az első olyan, amire keresztelni lehetett a csecsemőt: Jeromos.

A második név először mehökkentette a körülállókat, de aztán mindenki megértette, kiről és miről van szó.

Ez a második keresztnév így hangzott: KLAPKA.

Klapka György neve egyet jelentett a forradalommal és egy nemzet sárba tiport függetlenségével.

Amikor Jerome úr – mert vezetékneve is Jeromos: Jerome – a Klapka nevet adta a fiának, akkor e gesztussal egyszerre tisztelgett a tíz éve levert magyar forradalom előtt és tüntetett a maga radikális politikai eszméi mellett. Azt akarta, hogy amíg a fia él. Ez a szó: Klapka, mindig elhangozzék.

*El is hangzott, tovább, mint ameddig a fia élt, mert híres író lett belőle, remek humorista: Jerome Klapka Jerome.**

*Részlet Nemeskürty István: „Kik érted haltak szent Világszabadság” című könyvéből

Aulich Lajos honvéd tábornok, hadügyminiszter, aradi vértanú, volt cs. kir. alezredes 1849 nyarán így fogalmazta meg a magyar honvéd hadsereg célját:

„Harcunk... nem a nemzetiség, hanem a közszabadság harca az abszolutizmus ellen. Győzelmeink elődiadalai a világszabadságnak... Kik sorainkban küzdenek közzélünk, a szabadság mellett, akármeltyik nemzetbeliek legyenek, mindnyájan testvéreikül tekintendők.”

Az első pillantásra mehökkentő jelenségnek, hogy tudniillik a forradalmi honvéd hadsereg magját hivatásos cs.kir. tisztek adták, rövid magyarázata, hogy egyrészt jó néhány haladó érületű ifjú szándékosan jelentkezett 1848 előtt katonának, hogy szakmailag kiképeztesse magát egy majdani forradalmi harcra (hihetetlen, de például Perczel Móric esete bizonyos, hogy így igaz), másrészt a nemzetközi összetételű, a nemzeti szellemet az uralkodóház érdekében nem tűrő hadseregben a harmincas és negyvenes évek forradalmi mozgalmi (Itália, Galícia) erősen hatottak és a magyar márciusi forradalomtól függetlenül, már az előtt, 1847 körül kialakult e fekete-sárga ármádiában egy forradalmi jellegű, félig-meddig földalatti mozgalom. Ennek hívei is átléptek a honvéd hadseregbe, nemzeti hovatartozásuktól függetlenül. A magyarokon kívül németek, osztrákok, csehek, morvák, románok, szlovákok, horvátok, szerbek, lengyelek, dalmaták, olaszok, szlovének, tiroliak és zsidók, akiket a birodalom közigazgatása nem csupán vallásfelekezeti, hanem nemzetiségként is nyilvántartott.

Valamennyien szívesen és önként azonosították magukat a magyar függetlenségi harccal és elismerték a magyarság vezető szerepét ebben a forradalmi háborúban.*

Emlékezzünk rájuk. Mert „Jaj annak a nemzetnek, melynek a halála emlékezete nincs.”

*Részlet Nemeskürty István: „Kik érted haltak szent Világszabadság” című könyvéből

**Összeállította:
Mozsárné Zagyva Gabriella**

TÁJÉKOZTATÓ BIZOTTSÁGI BESZÁMOLÓ

Tisztelt Alsónémediek!

Alsónémedi Nagyközség Önkormányzatának Képviselő-testülete **2009. február 27-én tartotta** ezévi második ülését.

A napirend elfogadása után a Testület **Dabas Város Rendőrkapitányának** írásos beszámolóját értékelte. A felmerülő testületi és polgármesteri kérdésekre a Kapitány úr szóban válaszolt. A Képviselő-testület szorgalmazta a folyamatosabb rendőri (körzeti megbízottak) jelenlétet a településen, de ezzel együtt a Képviselők **elfogadták a rendőrség beszámolóját.**

Az elmúlt év végén a **bérmaradványok** kiosztásának tárgyalása kapcsán a Képviselő-testület **elhatározta**, hogy a 2009. évi költségvetés elfogadása előtt **tiszta helyzetet teremt** a kérdéskörben. Hosszas tárgyalás után – és a Pénzügyi Bizottság javaslatát és figyelembevételét – a Testület úgy döntött, hogy külön engedély nélkül a valós személyi juttatások **1,5%-ának megfelelő összeget enged** kiosztani az intézményeknek. A gazdasági helyzet függvényében, év végén esetlegesen **visszatér** a Képviselő-testület az összeg előterjesztett 2%-ra történő kiegészítésére.

Ezt követően a Testület arról határozott, hogy az **óvodai 9. csoport** működtetését a 2009-2010-es nevelési évben is **biztosítja**. Bár az óvoda kihasználtsága statisztikailag nem optimális, de a gyermeklétszám rövid távon emelkedést mutat. Az óvoda kihasználtságát a jövőben is figyeli a Hivatal.

A Testület döntött arról is, hogy a Széchenyi István Általános Iskolában, a 2009-2010-es tanévben **három 5. osztály indítását engedélyezi**, tekintettel az iskola által kimutatott várható osztálylétszámokra. (Mindkét döntést a Kulturális és Oktatási Bizottság és a Pénzügyi Bizottság tárgyalása előzte meg.)

Soron következő határozatában a Képviselő-testület úgy döntött, hogy ebben az évben is kiírja a **helyi civil szervezetek támogatására pályázatát**. – *A részletes pályázati kiírás jelen Hírmondóban olvasható.*

A Képviselő-testület 29/2009. (02. 27.) sz. határozatával **módosította** a Napköziotthonos Óvodáért Közalapítvány Alapító Okiratát. A külterületi vízviszatarítás kapcsán több vízelvezető árokba **vízszintemelőt** gát létesült. Az egyik ilyen gát Kiss Balázs földterületénél található, mely túl magasnak bizonyult. A Településfejlesztési, Mezőgazdasági és Környezetvédelmi Bizottság javaslatára **részleges visszabontásról** született döntés, melynek mértékét Juhász Rezső, Zsin Géza, Kiss Balázs bizottsági tagok és Tüske Pál határozzák meg a helyszínen.

A Testület **felkérte** a Polgármesteri Hivatalt, hogy a jövőben a magán-erős járdaépítésekhez a jogszabályban előírt **engedélyt követelje** meg és a soron következő helyi építési szabályzat módosításakor a járdaépítések **paramétereit** is határozzák meg. Ezután a Képviselő-testület úgy döntött, hogy írásbeli ajánlatok bekérése után – lehetőleg egy helyi vállalkozó megbízásával – a korábbi felmérés alapján **felszólított ingatlanok előtti és az újonnan feltárt, nem megfelelő kialakítású, illetve egymáshoz helytelenül kapcsolódó járdákat elbontja és azokat szabályosan kialakítja**, ezzel megszüntetve a helyenként kialakult balesetveszélyes szintkülönbségeket.

A Testület figyelembevételével az érintettek kiemelkedő munkáját, **engedélyezte** a 2008. évi köztisztviselői teljesítményértékelések alapján 2009. március 1-től 2010. február 28-ig egy köztisztviselő bérének 20%-os emelését, két köztisztviselő **bérének pedig 10%-os emelését**. **Lovas Judit** eddig is szép eredményekkel honorálta meg a falu támogatását, mely segített Őt eljutatni a versenyek helyszínére. Ezért a Képviselő-testület úgy döntött, hogy 200.000,- Ft-tal **támogatja Judit részvételét a Szervátültetettek idei Világjátékán**.

Ezután zöld utat kapott az **Opál ház körfolyosójának** megszerelése, **festése**, melyhez 270.000,- Ft értékben az Önkormányzat biztosítja a pénzt.

Alsónémedi Önkormányzata pályázati segítséggel **szeretné bővíteni, modernizálni a szennyvíztisztító-telepet**. A sikeres pályázathoz vezető első akadályon – a pályázat első körén – túl vagyunk, a további lépéshez azonban további feltételek vannak. Ezen feltételek teljesülése érdekében a Testület a beérkezett ajánlatok alapján, a **legkedvezőbb ajánlattevőket bízta meg** a részfeladatok (négy tétel) elvégzésével, melyhez az anyagi forrást önkormányzati önerőből és a pályázat első fordulóján elnyert összegéből biztosítja a Képviselő-testület.

Önkormányzatunk több társulásban is részt vesz, melynek nyomán **elfogadta** a Kisdunáért Önkormányzati Társulás Alapító Okiratának **módosítását**, valamint a tavalyi évi működéséről szóló **beszámolóját**. Ezt követően a Képviselő-testület – szóbeli kiegészítésekkel együtt **elfogadta a Polgármester beszámolóját** az előző ülésen hozott határozatok végrehajtásáról és a két ülés között tett fontosabb intézkedéseiről.

Idén **nagyajtai vendégei** lesznek a Széchenyi Napokat tartó általános iskolának. Kedves vendégeinket szeretnénk méltó módon vendégül látni, ezért a testvértelepülésről idelátogató vendégeket és az Őket elszállásoló helyi lakosokat a Betyár Vendéglőben **vendégeli meg búcsúvacsorára**, szükség szerint a tartalék terhére.

Ezen testületi ülésen több rendelet is született, melyek közül a legfontosabb, hogy a Képviselő-testület elfogadta 2009. évi költségvetési rendeletét. Módosításra került a temetkezéséről, a közisztaságról, valamint a helyi iparüzési adóról szóló önkormányzati rendelet. Jó hír a vállalkozásoknak, hogy a Képviselő-testület 1,9%-ra csökkentette az iparüzési adó mértékét, hogy ezzel segítse a vállalkozásokat a mai nehéz helyzetben. – A rendeleteket a Polgármesteri Hivatal hirdetőtábláján és a www.alsonemedi.hu honlapon olvashatják az érdeklődők.

Ahhoz, hogy a Képviselő-testület ennyi döntést meg tudjon hozni, nagy szükség van a bizottságok előkészítő munkájára. A szakbizottságok a Képviselő-testület ülése előtti héten üléseznek, ahol a megkapott anyagok, előterjesztések, valamint kérdéseikre kapott válaszok áttárgyalása után hozzák meg javaslataikat a Testület felé, elősegítve ezzel a Képviselő-testület munkáját.

Alsónémedi Önkormányzat Képviselő-testülete terv szerinti legközelebbi rendes ülését **2009. április 24-én, pénteken 14 órakor tartja**. Kérjük, minél többen jöjjenek el a testületi ülésekre, mivel itt közvetlenül értesülhetnek a közösség fontos ügyeiről.

Egyben felhívjuk a figyelmet, hogy az Alsónémedi Hírmondóba szánt **cikkek leadási határideje a testületi ülést megelőző hét csütörtöki napja**, melyről részletes tájékoztatást kaphatnak a Polgármesteri Hivatal Titkárságán.

Szabó Endre
a bizottság elnöke

FIGYELEM HATÁRIDŐK!!!

Minden hónap 15. napja az előző hónapban beszedett **idegenforgalmi adó** bevallásának és befizetésének határideje.

2009. március 16. **az építményadó, iparüzési adóelőleg** 2009. évi I. féléves részletének megfizetése.

2009. március 31. a 2009. évi **talajterhelési díj** bevallási nyomtatványok benyújtásának és az esetleges különbözet megfizetésének a határideje.

2009. március 31. a **fiatalok lakáshoz jutásának önkormányzati támogatása** iránti kérelem benyújtásának a határideje.

2009. április 07. (kedd) 12 óra a **civil szervezetek támogatására** kiírt pályázat benyújtási határideje. (Részletes pályázati kiírás jelen Hírmondóban és a www.alsonemedi.hu honlapon olvasható.)

2009. április 15. a **gépjárműadó** 2009. I. féléves megfizetésének határideje.

2009. április 30. a **mozgáskorlátozottak** közlekedési kedvezményeinek igénybeviteléhez a kérelmek benyújtásának határideje.

Polgármesteri Hivatal

Tisztelt Alsónémedi SZJA-t fizető állampolgárok

A 2009. évben ismét lehetősége nyílik arra, hogy a 2008-ra fizetendő adója 1%-ának felhasználásáról közvetlenül rendelkezzen. Ebben az évben is közvetlen döntési lehetősége lesz azzal, hogy befizetett adójának további 1%-áról rendelkezhet az Ön által megjelölt egyház vagy a költségvetési törvényben meghatározott alap javára. Mindez nem jelent többet, nem kell Önnek több adót fizetnie. Ha élni kíván jogával, kérjük, hogy a rendelkező nyilatkozatok pontos kitöltésével határozza meg, hogy kinek utalja az APEH a befizetett adójának meghatározott részét. Bízom abban, hogy idén is sokan élnek ezzel a lehetőséggel. Várjuk felajánlásait a következő adószámokra és technikai számokra:

Alsónémedi Községért Közalapítvány:	19184764-1-13
Széchenyi István Általános Iskoláért Közalapítvány:	19184771-1-13
Szivárvány Napköziotthonos Óvodáért Közalapítvány:	18679717-1-13
Alsónémedi Gyermekekért és Anyákért Közalapítvány:	18701380-1-13
Alsónémedi Sport Egyesület:	19831167-1-13
Szent Kereszt Felmagasztalása Plébániáért Alapítvány:	18696286-1-13
Magyar Katolikus Egyház:	0011
Magyarországi Református Egyház:	0066

2008-ban is az összevont adóalapját terhelő, kedvezményekkel csökkentett és befizetett adója **2x1 százalékról rendelkezhet**. Az egyik **1%-ot** a külön törvényben meghatározott **alapítvány, társadalmi szervezet vagy külön nevesített intézmény, elkülönített alap javára** juttathatja. A **másik 1%-ot valamely bíróság által bejegyzett egyház vagy a költségvetési törvényben meghatározott kiemelt előirányzat javára** adományozhatja. A nyilatkozata csak akkor érvényes, ha az 1% legalább a 100 forintot eléri. A lezárt borítékot a személyi jövedelemadó bevallásával együtt, azzal egy borítékban küldje meg az adóhivatalnak.

Ha az Ön 2008. évi személyi jövedelemadóját a munkáltatója számolja el, akkor a nyilatkozatát tartalmazó lezárt, a szükséges adatokkal ellátott borítékot a munkáltatójának adja át, aki azt az elszámolásról szóló adatszolgáltatással együtt továbbítja az adóhivatalnak.

Polgármester

FIGYELEM!!!! LOMTALANÍTÁS!!!!

Felhívjuk a Tisztelt Lakosság figyelmét, hogy a **húsvét előtti szokásos lomtalanítást a korábbi évek gyakorlatától ELTÉRŐ IDŐPONTBAN** tartjuk.

2009. április 03. péntek – azokról az ingatlanokról, ahol hétfői napokon van a szemétszállítás.

2009. április 04. szombat – azokról az ingatlanokról, ahol keddi napokon van a szemétszállítás.

Kérünk mindenkit, hogy a jelzett napokon reggel 6 óráig a megunt, használhatatlan tárgyait tegyék ki az ingatlanok elé, mert a vállalkozó ekkor indul azok begyűjtésére.

A lomtalanítási akció **nem arra szolgál**, hogy kommunális hulladékot rakjanak ki, mert azt ez alkalomból **nem viszi el** a szolgáltató (azok a rendes hulladékgyűjtési napokon díjazás ellenében kell, hogy kikerüljenek portáink elé). Ugyancsak **nem viszi el** a szolgáltató – mert nem a lom kategóriájába tartoznak – a veszélyes hulladékokat, az akkumulátorokat, a gumihulladékokat, a tavaszi kertmegújításból származó hulladékokat (gáz, fagally, nyesedék, stb.). – A gumihulladékok elszállításáról is gondoskodik az Önkormányzat 2009. április 03-án, melyről részletesen külön felhívásban olvashatnak. – **Kérjük tehát Önöket**, hogy mindezeket szem előtt tartva az olyan lim-lomokat tegyék ki, amelyek valóban elszállíthatók a lerakóra.

Polgármesteri Hivatal

PÁLYÁZAT CIVIL SZERVEZETEK RÉSZÉRE

Alsónémedi Nagyközség Önkormányzatának Képviselő-testülete 800.000,- Ft-os összeget különített el az Alsónémedin működő civil szervezetek támogatására. A fenti összeg felhasználására az alábbi feltételekkel pályázatot ír ki:

1. a jelentkezőknek részletes bemutatkozást kell benyújtania, mely keretében a civil szervezet szerepeltessen beszámolót eddigi tevékenységéről, annak eredményeiről,
2. a pályázó jelölje meg, hogy mire kéri a támogatást, a megpályázott összeg tervezett felhasználásáról csatoljon előzetes költségvetést,
3. a pályázónak meg kell jelölnie – kapcsolódva az előzőekhez –, hogy mekkora támogatási összeget kér,
4. a pályázat során előnyt élvez az a pályázó, illetve pályázat, amelynek benyújtója jogilag rendezett formában működik,
5. a kiíró elvárja, hogy a pályázó folytatott tevékenységével járuljon hozzá a település hagyományos értékrendjének megőrzéséhez,
6. előnyt élveznek azok a pályázók, akik a község falunapi rendezvényeinek megszervezésébe aktívan bekapcsolódnak, programot szerveznek,
7. a pályázónak tudomásul kell vennie, hogy a pályázati eljárás során be kell tartani a közpénzekből nyújtott támogatások átláthatóságáról szóló 2007. évi CLXXXI. tv. (a továbbiakban: törvény) rendelkezéseit.
8. nem indulhat pályázóként, és nem részesülhet támogatásban
 - a) aki a pályázati eljárásban döntés-előkészítőként közreműködő vagy döntéshozó,
 - b) a kizárt közjogi tisztségviselő,
 - c) az a)-b) pont alá tartozó személy közeli hozzátartozója,
 - d) az a)-c) pontban megjelölt személy tulajdonában álló gazdasági társaság,
 - e) olyan gazdasági társaság, alapítvány, társadalmi szervezet, egyház vagy szakszervezet, illetve ezek önálló jogi személyiséggel rendelkező olyan szervezeti egysége, amelyben az a)-c) pont alá tartozó személy vezető tisztségviselő, az alapítvány kezelő szervének, szervezetének tagja, tisztségviselője, a társadalmi szervezet, az egyház vagy a szakszervezet ügyintéző vagy képviselői szervének tagja,
 - f) az a társadalmi szervezet, egyház vagy szakszervezet, illetve ezek önálló jogi személyiséggel rendelkező azon szervezeti egysége,
 - f.a) amely a pályázat kiírását megelőző öt évben együttműködési megállapodást kötött vagy tartott fenn Magyarországon bejegyzett párttal (a továbbiakban: párt),
 - f.b) amely a pályázat kiírását megelőző öt évben párttal közös jelöltet állított országgyűlési, európai parlamenti vagy helyi önkormányzati választáson,
 - g) akinek a részvételből való kizártságának tényét a törvény 13. § alapján a honlapon közzétették.
9. a pályázó a pályázati anyaghoz csatolva írásban nyilatkozik arról, hogy nem esik a 8. pontban foglalt korlátozás alá. A nyilatkozat csatolása nélkül a pályázat érvénytelen. A nyilatkozatnak tartalmaznia kell az alábbiakat:
 - a) a természetes személy pályázó neve, lakcíme, születési ideje és helye,
 - b) a pályázó gazdasági társaság, cégneve, székhelye, cégjegyzékszám, adószáma, képviselőjének neve,
 - c) a pályázó egyéb szervezet neve, székhelye, képviselőjének neve, nyilvántartásba vételi okiratának száma, a nyilvántartásba vevő szerv megnevezése,
 - d) az e törvény szerinti érintettség, összeférhetetlenség ténye vagy ezek hiánya,
 - e) az érintettség, összeférhetetlenség alapjául szolgáló körülmények leírása,
 - f) nyilatkozat arról, hogy a pályázó e törvény rendelkezéseinek eleget tett érintettségével kapcsolatban, illetve összeférhetlensége megszüntetése érdekében.

Tájékoztatásul közöljük, hogy a Képviselő-testület a pályázati lehetőségéből kizárja azokat, akik a település mindenkori éves költségvetéséből rendszeresen, azaz évente támogatást kapnak.

A támogatásban részesített szervezetekkel az Önkormányzat támogatási szerződést köt, mely alapján a megítélt támogatással való írásbeli, számlákkal alátámasztott elszámolás véghatárideje 2009. december 31.

A pályázat benyújtási határideje:

2009. április 07. kedd 12 óra.

A pályázat benyújtásának helye:

Alsónémedi Polgármesteri Hivatal.

A pályázatokról a Képviselő-testület a Kulturális és Oktatási Bizottság és a Pénzügyi Bizottság javaslatai alapján április 24-i ülésén dönt.

HULLADÉK GUMIABRONCS GYŰJTÉS

Tisztelt Alsónémedi Lakosok!

Felhívom figyelmüket, hogy az idei lomtalanításkor **hulladék gumiabroncs gyűjtést** szervezünk, melynek megvalósulása az Önök igényeitől, érdeklődésétől, együttműködésétől függ.

A gyűjtés időpontja: **2009. április 3., péntek, 8:00 és 18:00 óra között.**

A gyűjtés helye: Alsónémedi, **Haraszi út 125/B** (volt MAGÉV telep)

A selejt gumiabroncsok elhelyezése köztudottan problémát jelent, de ami az Önök számára hulladék, egyes cégeknek értékes alapanyag. Az összegyűjtött gumiabroncsokat a gyermekek egészségének védelmét szolgáló sportpályák, játszótérek építéséhez használják fel (hulladék gumiabroncs örleményből készítenek gumilap burkolatot).

A gyűjtésben résztvevők tehát amellet, hogy környezetkímélő módon szabadulhatnak meg feleslegessé vált gumiabroncsaiktól, a gyermekek biztonságát is szolgálják. Kérem, ezt szem előtt tartva, minél többen éljenek a lehetőséggel, és szállítsák a megadott időpontban gumiabroncsaikat a gyűjtés helyszínére!

Czafrangó Ágnes környezetvédelmi referens
cz.agnes@alsonemedi.hu

Urológiai szűrővizsgálat a dabasi „Dr. Halász Géza” Szakorvosi Rendelőintézetben

A szűrővizsgálat célja: a **jó- és rosszindulatú** urológiai megbetegedések (prostatata megnagyobbodás, **prostatarák**, hólyagrák, **szexuális zavarok**, stb) korai felismerése, ezáltal hatékony kezelése. Az említett kórképek férfilakosság nagy részét érintik, gyakoriságuk a kor előrehaladtával növekszik. Előfordul, hogy vizeletelési problémák (gyakori vizeletelés, sürgető vizeletelési inger, vizeletsugár elakadása) képében jelentkeznek, de kezdetben a tünetek hiánya miatt észrevétlenek is maradhatnak. Korán felismerve az urológia problémák nagy része hatékonyan kezelhető, a betegek életminősége jelentősen javítható. Ezért különösen fontos a 45 év feletti férfilakosság rendszeres urológia szűrése.

Éljön a lehetőséggel, hogy tehet valamit egészsége érdekében és jöjjön el a szűrővizsgálatra!

A szűrővizsgálat ingyenes. Kérjük, hozza magával TAJ-kártyáját és egy kis üvegből vizeletet!

(A 40 éven felüli férfiak névre szóló meghívót kaptak (kapnak), de természetesen ha valaki kimarad a listából fiatalabb férfiak is elmehetnek a szűrésre.)

A vizsgálat ideje: 2009. április 04. és 2009. április 25. 7⁰⁰-12⁰⁰ óráig

A vizsgálat helye: „Dr. Halász Géza” Szakorvosi Rendelőintézet, 2370 Dabas, Bartók Béla u. 61.

A vizsgálatot javasoljuk!

Dr. Tholt Mária
házi orvos

Dr. Papp Zsolt
házi orvos

Dr. György Balázs
polgármester

MÁRCIUS 26. CSÜTÖRTÖK 18.00: Az Amerikai Egyesült Államokból, Wisconsin állam egyik középiskolájából (Middleton High School) érkező fiatalok adnak hangszeres, énekes koncertet, Mozart, Haydn, Hindemith, Hofeldt műveiből. A kórus 43 fős. Azért a mi templomunkban adnak koncertet, mert az a hír járja, hogy Alsónémedin még megtelik a templom. Telt házas koncertre számíthatnak. Remélem sem ők, sem mi nem fogunk csalódní. A koncertre a belépő ingyenes, de az alkalom egyben jótékonyági koncert is lesz. A perselypénzt ifjúsági centrum kialakítására fordítjuk. A koncertre mindenkit, nemre, korra, felekezetre való tekintet nélkül szeretettel hívunk és várunk.

Szappanos Zoltán

Utazás Erdélybe!

Várjuk mindazok jelentkezését, akik szívesen eltöltenének egy hetet erdélyi testvérfalunkban, Nagyajtán! A Széchenyi István Általános Iskola és Alsónémedi Nagyközség Önkormányzata testvéri vizontlátogatást szervez Nagyajtára. Jelentkezni lehet általános iskolásoknak, azok szüleinek, családtagjainak valamint a község lakosainak.

A kirándulás időpontja: 2009. július 6-13.

Költségek: gyermekek 10 éves korig 25 000 Ft
diákoknak 30 000 Ft
 felnőtteknek 35 000 Ft
(az árkülönbség a belépők miatt van)

Programtervezet:

1. nap, hétfő: Indulás reggel 6 órakor, megállások: Arad, Déva, Nagyszében, Fogaras, Segesvár, Nagyajta, elszállásolás családoknál.
2. nap, kedd: Kirándulás a Békás-szoroshoz, útközben megállás Csíksomlyónál, Gyilkos-tónál, hajókirándulás a Békási víztározóban.
3. nap, szerda: Ismerkedés Nagyajtával, unitárius erődtemplom, református templom, könyvtár, iskola, egyéb intézmények stb.
4. nap, csütörtök: Kirándulás az Erdővidéken, Nagybacón (Benedek Elek), Vargyas, Homoród stb.

5. nap, péntek: Kirándulás Brassó és környéke, Prázsmár erődtemplom
6. nap, szombat: Családi programok, kirándulás a környéken, flekkenezés a patak mellett
7. nap, vasárnap: Délelőtt istentisztelet, családi programok
8. nap, hétfő: Reggel korán indulás haza, megállás: Kolozsvár, Királyhágó, Nagyvár

A gazdag programra várjuk a jelentkezőket, s vár minket testvéri szeretettel Nagyajta népe, kedves barátaink.

Jelentkezni lehet:
az általános iskola titkárságán (337-140),
Jobbágy Iona (337-738),
Surányi Mária (338-106),
Szántó Erzsébet, Kulturális Bizottság (337-861)



Hírek iskolánk életéből

Intézményünkben megkezdődött a 2008/2009-es tanév II. féléve. 414 tanuló munkáját értékeltük. 56 nyolcadikos tanuló jelentkezési lapját továbbbittottuk, s bízunk abban, hogy mindenki a számára legmegfelelőbb középfokú oktatási intézményben folytathatja tanulmányait.

Február a farsang időszaka. Az alsó tagozatosok télbúcsúztató multságát a harmadik évfolyam, a felsősökét a hetedik évfolyam pedagógusai és a Szülői Munkaközösség tagjai szervezték. Köszönetünket fejezzük ki a szervezésben közreműködőknek, valamint minden szülőnek az igényes jelmezekért, a táncruhákért, a pedagógusokkal való példaértékű együttműködésért.

(A farsangi fotókat a 6. és 17. oldalon láthatják.)

Február 21-én rendeztük a Szülők-Pedagógusok bálját, melyet a 7. évfolyam tanulói nyitottak meg. A közönség többször visszatapsolta táncosainkat, akik örömmel tettek eleget a kérésnek.

Köszönjük mindazoknak a szülőknek, vállalkozóknak, alsónémedi lakosoknak, akik a bálban részt vettek, támogatói jegyet vásároltak, értékesebbnél értékesebb tombolaajándékkal járultak hozzá e rendezvény sikerességéhez. A bál bevételét, közel félmillió Ft-ot, az iskola hangosító berendezésének korszerűsítésére szeretnénk fordítani.

Köszönjük Borbély Ferencnek és zenekarának felajánlásukat, hiszen anyagi ellenszolgáltatás nélkül szórakoztattak minden jelenlévőt.

Köszönettel tartozunk a Polgárórság azon tagjainak, akik ügyeltek arra, hogy illetéktelen személyek ne zavarják meg rendezvényünket, hogy az iskola környékén és az Iskola utcában parkoló autók biztonságban legyenek.

Az első osztályos tanulók beíratására március hónapban kerül sor.

Március 30-án 8-16 óráig Március 31-én 14-18 óráig

A beíratáshoz szükségesek:

- A gyermek születési anyakönyvi kivonata
- Óvodai szakvélemény
- A gyermek társadalombiztosítási azonosító jele (TAJ)
- Lakcímkártya
- Diákigazolványhoz 1 db igazolvány kép

A leendő első osztályosokat vendégül látjuk, az érdeklődő szülők részére nyílt napot szervezünk, mindkét program időpontjáról tájékoztatót küldünk.

A II. félév egyik kiemelkedő eseménye iskolánk hagyomány-örző kulturális rendezvénysorozata a

SZÉCHENYI NAPOK, mely április 5-6-7-én kerül megrendezésre.

Ebben a tanévben munkatervi feladataink között központi helyet foglal el a környezetünk védelme.

Jelmondatunk: Otthonunk a Föld.

Fő célunk, hogy tanulóink érezzék otthonuknak a Földet, óvják, védjék, becsüeljék értékeit.



Az április 5-én, délután 3 órakor kezdődő ünnepélyes megnyitón

Dr. Kerekes Sándor, az ELTE dékánja, az Országos Környezetvédelmi Tanács elnöke nyitja meg e rendezvénysorozatot.

Ünnepi beszédének címe:

„A jövő nemzedék esélyei Magyarországon”

Iskolánk felsős tanulói adják a műsort, mely témájában illeszkedik a munkatervi feladatokban meghatározottakhoz.



6-án, 7-én állatkerti sétával egybekötött vetélkedőn vesznek részt tanulóink, valamint akadályverseny teszi színesebbé e napok programját.



7-én, az erdélyi, nagyajtai Kriza János Általános Iskola tanulóit látjuk vendégül. Ők ünnepi műsorral kedveskednek az érdeklődőknek.

Igen értékes színfoltja lesz e közös ünneplésnek, Alsónémedi és Nagyajta közötti „**testvérkapcsolat**” hivatalossá tétele.

Az ünneppsorozat a 8. évfolyamos tanulók tánca zárja, hiszen ők e tanév végén elballagnak iskolánkból.

Kiállítások.:

- Erdély tájai
- ÖKO képek, (a tanulók által természetes anyagokból készült tárgyak)
- Népi játékok,
- Makett kiállítás

6-án, hétfőn Egészségnapot szervezünk szakorvosok bevonásával.

A részletes tájékoztatót plakátokon tesszük közzé.

Alsónémedi minden lakosát sok szeretettel hívjuk és várjuk rendezvényeinkre!

**Mayer Istvánné
igazgató**

Rég volt, szép volt....

Surányi Lászlóné Erzsike néni visszaemlékezéseinek folytatása

11. rész

Májális - Májfa

Minden év májusában a falu táncolni szerető ifjai, gyerekei a *zsidó temető előtti kis akácós tisztásán* várták a rezes bandát, akik fűjták a talp alá valót. Ez a hely kissé magasabb terület volt mint a mellette lévő úgynevezett *kanász gödör*. Ebben esős időben több, nyáron kevesebb víz, de mindig volt. Ide jártak a *környék libái úszkálni*, a partjára meg legelni. Természetesen a családjából valamelyik gyerek feladata volt a *libapásztorlás*. Ha a libák *ittak is legeltek is*, a gyerek a kezében lévő bottal hazahajtotta a fehér tollúakat.

Más haszna is volt ennek a gyér vizű tavacsának. A határba menő lovas kocsival belementek és megáztatták a kerekeket. A fatalpak kissé megdagadtak és szorosabban álltak a *ráfok*. A ló patájának sem ártott ez a kis lábmosás. Sokan a lovakat ebben a vízben le is mosták. Mit sem törődtek ezzel azok a gyerekek, aki még fürödni sem restelltek benne. Boldogan fröcskölte egymást a sok *glott gatyás fiú*. Úszni sekélyke volt. Ha a zene megszólalt mindenki táncolt. A *gyerekeknek szürikkületkor* haza kellett menni, a serdülők, nagylányok, legények, ifjú házások, mulatni szerető idősebbek, no meg a kíváncsiskodók tovább, éjfélig mulattak. *Sok papucsos, szandálos* vigadót lehetett itt látni. Ha az idő jó volt, még meztlábos vigadó is akadt, nem is egy.

Május 1-re virradóra a leányoknak májusfát, *májfát* állítottak a *legények*. Vagy már udvarolt, vagy ezzel jelezte a legény vonzalmát szíve választottjának.

Az erdőben jó időben *kinézték* a fát és a barátok összefogásával suttyomban kivágták és *kocsival* a lány udvarába vitték. Ott *színes krepp szalagokkal* feldíszítették. Az ágak aljára *1 üveg bort is kötöttek*. A fa felállításához 4-5 legény is kellett. Nem hangoskodtak, hogy a háziakat ne zavarják. De azért a ház ura, a *leendő após borral kínálta a májfa állítókat*. Az addig állt a helyén, amíg levelei le nem száradtak, a szalagok le nem áztak.

Nekem nem állított senki májfát, de a bátyám amíg kislány voltam egy nyárfá ágat felszalagozott és a kút mellett lévő kerítésbe szúrta. Nagyon örültem neki. Minél *magasabb volt a jegenye*, annál nagyobb volt a jelentősége. *Messzire látszott* hogyan lobogtatja a szél a szép színes szalagokat a magasban. Sok ilyen lehetett látni a faluban, *kimagaslottak* az alacsony házak között.

A két vallású község fiataljai mindig jóban, barátságban voltak egymással. *Édesanyám minden vasárnap* délután elment a Krizsa Margit néniékhez és karonfogva sétálgattak. A *bátyámnak is alszegi legények* voltak a barátai: Juhász Rezső, Nyáradi Balázs, Benes István, Mészáros Boldizsár. Többször megfordultak a házunkban.

Az én kedves református barátnőim Kerekes Ida, Balogh Ida, Varga Zsófia, Kiss Berti. A vásártéren találkoztunk és meccs után kart karba öltve sétáltunk a Fő utcán, a *topekán*. Nevetgélünk és lestük a legényeket. Több sétáló is igénybe vette a sétaterpet, hiszen egy darab jármű sem zavart meg minket. Az ökömeniatat mindig is gyakorolták falunk lakói, nem új találmány!

Tavasszal összefogták lovaikat a szántásban, kisegítették egymást a mezőgazdasági szerszámokkal: eketaliga, 1-es, 2-es kiséfa, borona, fogas, boroshordó. Vallási hovatartozás nem befolyásolta egymás kisegítését.

Ezt tanultam az én kedves, egyszerű szüleimtől.

Áldás poraikra.

12. rész

Virrasztás

A család fájdalmával való együttérzés kifejezője volt a *virrasztás*. Akkoriban otthon az első szobában ravatalozták fel az eltávozót. Nem fedték le, ott feküdt a koporsóban, ünneplő, legtöbbször az esküvői fekete ruhában.

A rokonok, a szomszédok estefelé átmentek a *„halottas házhoz”*. Az asszonyok a ravatal körül foglaltak helyet és *csendes hangon imádkoztak* az elhunyt lelki üdvéért. Az előimádkozó kezdte. A *férfiak* a kisházban, csendes poharazgatások mellett *beszélgettek* az elhunyt érdemeiről, szokásairól.

Másnap a halottas kocsit elé a *„koma” lovait* fogták be és azt kísérte a gyászoló tömeg a sírig. Végig imádkoztak. Az *„előimádkozó”* asszony kezdte az újabb imát és úgy kapcsolódtak hozzá a többiek. Csak a *sírnál* hangzott fel *énekszó*, az *egyházi rituálé szerint*. A sírt a jó barátok, szomszédok ásták ki. Számukra a család innivalót, falatozni valót küldött ki a temetőbe.

A temetés után *halotti tort ültek*. Ide a gyászoló család a *rokonokat* hívta meg. Csendesesen beszélgettek, poharaztak a terített asztal mellett.

Többször elhangzott az asztalnál:

„Nyugodjon békében!”

„Az örök világosság fényeskedjék Neki!”



A 11-12. részek közlésével befejeződött az *„Elveszőben lévő régi szép szokások gyermekkorom Alsónémedijéből”* című visszaemlékezés sorozat!

Köszönjük Surányi Lászlóné Erzsike Néninek, hogy emlékeit, a szép régi szokásokat papírra vetette, s reméljük, hogy talán nem is olyan sokára nyomtatot könyv formában is kezünkbe vehetjük írásait.

Barangolás különböző népek télűző és tavaszköszöntő szokásai között

A mai kor embere igen kevésbé tudja, milyen gyökerekből táplálkozik egy-egy ünnep, számtalan szokást egyszerűen babonának tart. A régi korok embere olyannyira együtt élt a természettel, hogy meg sem különböztette magát tőle. Nem vált szét az ember és a természet. Kezdjük hát a kutakodást a keresztény ünnepek egyik –(és nemcsak keresztény)- ünnepek egyik legrajongottabbjával: a farsanggal. Ha január, akkor farsang, karnevál, jellegzetes ünnepegsorozat kezdődik. A farsang kezdete szinte mindig az újévtől számítandó: holott január elseje nem jelentette mindig az újév kezdetét. A régi korok vallásos-rituális gondolkodása szerint a tél a halált jelképezte, valamint a káoszt. A farsang idején tartott ünnepségek pedig a tavasz születését, s a világosságnak a sötétség feletti, a rendnek a káosz feletti győzelmét jelképezték minden helyen sajátos köntösben. Az ünnep gyökere az ókori, vallásos ünnepsorozatok voltak. Fő jellemvonásuk az evés-ivás, a szexuális szabadság és a vallásos hit alapján valamilyen módon kiválasztott ember feláldozása. Egy idő után megjelentek a maszkok, az álöltözetek: így alapozták meg a későbbi farsangi szokásokat, hiszen az európai kultúra igen sokat átvett ezekből. Az újévet a legtöbb földművelő nép vagy tavasz elején, tehát a napok látható hosszabbodása idején ünnepelte vagy aratás kezdeténél. A kereszténység elterjedése után sem lett egyértelmű az újév számítása: valamikor december 25. és január 1. között ünnepezték, amíg a Gergely-naptár meg nem regulázta a népek szokásait, szigorúan rögzítve az egyes ünnepnapokat. Így a farsang kezdete január 6-ára esett hivatalosan. Magyarországon számtalan farsangi szokás alakult ki ez idő tájt. A legjellegzetesebb azonban ezek közül is a Mohácson a mai napig megünnepelt busójárás. A Pannónia földjére érkező pásztornépek hozták magukkal Dionüszosz-Pán ünnepét: az ősi Árkádia bakkecske-istenségét. A magyarok között is dívott a termés-és termékenységnépnep megünnepelése, s az ezzel kapcsolatos különféle varázslatok. Az eredeti emberáldozat is megjelenik néhány településen az ún. „szalmabábu” elégetésével vagy vízbe dobásával. A busók megjelenése is e célt szolgálta: a tavasz születését, a tél eltemetését szimbolizálta. A busók általában farsangvasárnap jelentek meg a településeken: borzalmas maszkot viselő álarcos figurák jelentek meg, akik hatalmas zajt, macskazenét csapva pajzán énekkel riogatva kergetik meg az utcán járókat, különösen a lányokat. Ha utolérték valamelyiküket, meghúzgálták a hajukat, hogy gyorsabban nőjön (újabb termékenység szimbólum).

Szarvakat, kifordított birkabundát, szalmával kitömött bő fehér gatyát viseltek. A jelmez legfontosabb darabja a szigorúan fából faragott, vörös színű maszk. Az arc az egykori „ördög-gel” azonosított Pán isten megjelenítése, hiszen szórt és két szarvat visel. Egyéb kiegészítői a bunkósbot és a kereplő, valamint a derékra erősített kolomp. Vannak nagy ill. kis busók. A nagyok a maszkokat viselik, míg a kicsik megelégszenek a vörös arcfestékekkel. A busók szörnyen néznek ki, a hangjuk is borzalmas, de félni mégsem kell tőlük. A busójárásnak jó pár visszatérő motívuma is van: ilyen a pásztorkürtök megszólaltatása. A 2-3 méter hosszú, kettévágott, majd újra összeillesztett, sokszor vízben megáztatott kürtöt fújták megjelenésük napján, tehát farsangvasárnap. Mivel igen nehéz volt, két bu-



so is kellett a megszólaltatásához. A másik ilyen eszköz a busókerék volt: vontatott hosszú rúd végén forog, és busók ülnek rajta, vagyis legalábbis megpróbálkoztak a dologgal. Az asszonyok nem lehettek busók és a személyük mindig a legszigorúbb titok volt.

Egy másik történet szerint XVI-XVII században állandósult török támadások voltak. Mohács –sziget nem került a törökök uralma alá, a sziget környéke ugyanis mocsaras volt, s a belsejébe vezető utat csak a lakosság ismerte. A törökök azonban valahonnan kiderítették s elindultak a sziget belseje felé. A lakosság – fegyvere nem lévén – az esztét és a helyben található anyagokat használta fel védekezésre. Az állatok bőrét, szarvait, csúf álarcokat öltve, furkósbottokkal, kereplőkkel felszerelve rontottak neki a török hadnak, akik –babonás hitük szerint ezeket gonosz, démoni teremtményeknek hívén – hanyatt-homlok menekültek a környékről.

Számtalan egyéb szokás is megemlékezik a tavaszvárásról és a farsangról. Kormozás, busójárás, téltemetés: minden a termékenységet, az ősi varázslási szokásokat idézi. A legtöbb népszokás az ún. „farsang farkán” történik: busójáráshoz hasonlóan számos egyéb helyen is maszkos figurák járták a házakat, köszöntőket mondtak, „regöltek”, és jósoltak is.

A farsangi időszak termékenységnépnep voltára utal az is, hogy ekkor tartották a legtöbb esküvőt is. Az ébredő természet és a fiatal pár egybekelése közé sok helyütt vontak párhuzamot, sokszor járt együtt a farsang fogalma a házasságéval. A farsanghétfőt követő húshagyókedd jelezte a farsang végeztét. Létezett egy ún. „csonkacsütörtök” is, mely napon, a szokás szerint, még el lehetett fogyasztani a farsangi maradék húsokat.

„Hivatalos” farsangról Magyarországon csak a XV. Századtól szólnak a feljegyzések, Mátyás korában jelent csak meg ez a kifejezetten életörömet sugárzó ünnepség. Beatrix királynő hozhatta magával e szokást itáliai hazájából. Rokonsága sokszor küldött jellegzetes farsangi maszkokat a magyar királyi udvarba.

A XVII-XVIII. századtól, vagyis a török hódoltság utáni idők óta tartják ugyanis a farsangi bálakat, multságokat. Minden falunak külön multságot illett szervezni, s ezek a bálak, főnőkben, a falu egyéb közös helyiségeiben megtartott „össze-gyövegetek” sokszor igen üdvös hatással voltak az adott falu házassági rátájára.

A későbbi időkben, a városiasodás egy magasabb fokán már maguknak a céheknek, gazdáknak is külön-külön illett bált szervezni.

A XIX. Század végén szaporodó tánciskolák vették át a fonók és egyéb „lányértékesítő intézmények” helyét: ezek általában farsang idején kezdték meg nyilvános vizsgáikat, hadd táncoljon az ifjúság kedvére.

A farsangi szokások köréből előkelő helyet foglaltak el a lakomák. Túlnyomórészt húsételeket fogyasztottak, hiszen ez idő tájt tartották a disznóöléseket. Néhány süteményfajta is jellemzően ehhez az ünnephez köthető: ezek főként zsírban kisütött, kelesztett tészták, fánkok voltak, magyar területeken a rétesfélék, akár hússal töltött formában is. A fánk kerek formája sok helyen a termékenységet szimbolizálja: a közepére fűrt lyuk is elég vastkos célzás volt ennek eredetére. (Felhasznált irodalom: Takács Erika: Farsangi multságok)

Az alkalommal harmonizálva hirdettük meg a fenti címmel a Művelődési ház és a Nywyg Íjász és Hagyományörző Egyesület Galagonya köre által szervezett, február havi kézműves foglalkozását. A foglalkozást 2009. február 7-én, szombaton 9 órától 16 óráig tartottuk az Opál házban. A programra egy jó kis csapat gyűlt össze. Délelőtt busó maszkokat készítettünk. Kartonból dolgoztunk, kivágtuk a fejrészt. Papírmásé technikával és egy kis drót segítségével megalkottuk a félelmetes szarvakat és a túlméretes szigorú orrot. Hajnak, bajusznak gyapjút használtunk. Délután a Mátyás óta ismert karneváli

maszkokat készítettük. Gipszre dolgoztunk, festékekkel alapoztunk és díszítettünk, majd flitterekkel, díszfestékekkel, lakkal befejeztük a munkánkat. Tollakkal, organza és selyem segítségével dolgoztuk maszkjainkat kartonra. Meglepően igényes darabok készültek, a gyerekek szinte lázasan alkottak. Jutott időnk egy kis beszélgetésre, még egy kis játékra is. Egyesületünk honlapján kis ízelítőt láthatnak az elkészült munkákból.

2009. március 29-én 11 órától a Faluházban: Kuckófonás, kósárfonás és játék. Várunk gyerekeket és felnőtteket egyaránt!

2009. április 8-án Húsvéti készülődés lesz az adventi készülődés mintájára 11 órától az Opál házban. Tojást festünk, írókázunk, készítünk kopogtatót, húsvéti ajándékokat is.

2009. május 23-án a Faluházban Gyermeknap lesz, melyen Egyesületünk és Galagonya köre is részt vesz. A délelőtti programok között szerepel: Labirintus feladatokkal a mesék világából, fajátékok. Egy kis kézműveskedés várja a gyerekeket és a szülőket, és még sok más programmal készül a szervezőség.

Ezúton köszönjük meg a Művelődési ház sok-sok támogatását, mivel nélkülük ezek a kézműves napok nem jöhethetnének létre. Köszönöm az Önkormányzatnak, az anyagok beszerzésére nyújtott anyagi támogatását, a résztvevő gyerekek és a szülők nevében.

Bodó Anna
(Tánya néni)

Kulturális program ajánlatok:

Március 23-án hétfőn 18 órától Filmklub

a Művelődési Ház /Opál ház nagytermében.

Minden érdeklődőt hívunk és várunk, a részvétel ingyenes.

✂ ✂ ✂

Április 3-án pénteken 18 órakor

a „Magyar Költészet” napjához kapcsolódóan kiállítás nyílik a Művelődési Házban /Opál ház/ **Szabó Magda** Kossuth díjas író emlékére személyes tárgyaiból, alkotásaiból, melyet a hagyatékot őrző család bocsát a nagyközönség számára hozzáférhetővé.

✂ ✂ ✂

Április 23-án csütörtökön 18 órától folytatódik a Faluházban **Halmos Béla** előadássorozata „Muzikusportrék” címmel. Várjuk a régi hallgatóságot és mindenkit akit érdekel a magyar kultúra, aki szeretne egy tartalmas estét eltölteni.

A részvétel ingyenes.

✂ ✂ ✂

NYWYG Galagonya csoportjának szervezésében a Művelődési Ház támogatásával március 29-én vasárnap 15 órától a Faluházban **Kuckófonás!**

Április 8-án szerdán 11 órától a Művelődési Ház /Opál ház/ nagytermében **Húsvéti készülődés!**

Minden érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk!

Kovács Sándor István **Szemközt magammal**

ki tűzparancsot adsz majd' minden este
a földgolyóra célzó csillagoknak
nagy Isten, mondd, hol a határ a mezsgye
melyet már át nem léphetnek a rosszak?

vagy végtelen a vérszemes komizság?
nem szünteti csak a gonosz halála?
vagy az se még – amit örökölt itthágy
mérgez tovább mindünk kárhozatára?

de jaj nem az a legfőbb szomorúság
hogy egyszeri és romlandó világunk,
nem az mélyíti lelkem mélabúját

mit vétkezett egy ismeretlen másutt,
a kétely bánt: kit látok a tükörbe'
/most kéztevés a szívre/ vajh különb-e?

Alsónémedi Hírmondó

Kiadja: Schulcz Kft.
Készült: Schulcz Kft., Dabas;
Telefon: (29) 360-901
Engedély szám: B/PHF/792/P/91



Felsős farsang



